Strategaeth Trais yn erbyn Menywod, Cam-drin Domestig a Thrais Rhywiol Canolbarth a Gorllewin Cymru.

2023-2027

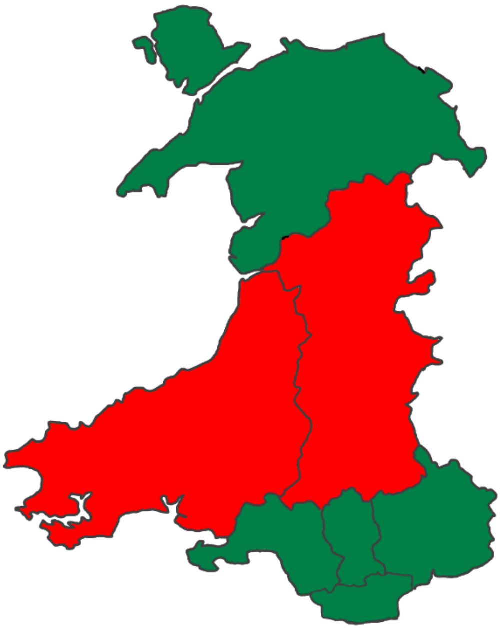

Fersiwn Darllen Hawdd.

Mae'r strategaeth hon yn ymwneud â rhoi diwedd ar:

- trais yn erbyn menywod
- cam-drin domestig a
- thrais rhywiol

a rhoi cefnogaeth i'r rhai sydd ei hangen hi.

Mae'r llyfryn Darllen Hawdd yma yn dangos sut rydyn ni eisiau gwneud hyn yng Nghanolbarth a Gorllewin Cymru.

Rydyn ni eisiau diolch i bawb sydd wedi helpu ni gyda'n cynllun ni.

Gwnaethon ni edrych ar y cyfreithiau a'r cynlluniau yng Nghymru a'r Deyrnas Unedig i'n helpu ni i ysgrifennu'r cynllun yma.

Gwnaethon ni weithio gyda gwasanaethau cymorth, yr heddlu, awdurdodau lleol, byrddau iechyd ac eraill.

Beth gwnaethon ni'n dda yn 2018-2022.

Cynghorydd rhanbarthol i'n helpu ni i weithio'n well a dod â gwasanaethau at ei gilydd.

Gweithio gyda'n gilydd yn well, rhannu syniadau ac adnoddau.

Gwnaethon ni weithio ar draws y rhanbarth i helpu camdrinwyr i roi'r gorau i gam-drin.

Gwnaethon ni gytuno sut y byddwn ni'n talu am brosiectau ar draws y rhanbarth.

Gwnaethon ni edrych ar sut rydyn ni'n cael ein rheoli. Mae hyn wedi ein helpu ni i wneud ein gwaith ni'n well.

Mae pecyn cymorth newydd i atal stelcian ac aflonyddu gennym ni.

Cawsom £2 filiwn ychwanegol ar gyfer gwasanaethau i gefnogi pobl sydd wedi cael eu cam-drin.

Mae gennym ni 2 weithiwr cymorth **BAWSO** newydd i weithio gyda phobl o gymunedau gwahanol.

Gwnaethon ni edrych ar sut mae gwasanaethau'n cael eu cynllunio a'u talu amdanyn nhw. Arweiniodd hyn at strategaeth ranbarthol newydd i gynllunio a thalu am wasanaethau.

Gwasanaeth newydd i helpu a chefnogi pobl sydd angen cymorth gan eu meddyg teulu nhw.

Gweithio gyda darparwyr tai i gefnogi pobl hŷn i fynd i fan diogel.

Mae gennym gynllun newydd i atal plant rhag cam-drin eu rhieni.

Llysgenhadon cymunedol sy'n gweithio gyda siopau gwallt a harddwch.

Y rhaglen Myriad, sy'n cefnogi pobl **LHDTC** i wella ar ôl cael eu cam-drin.

Ffyrdd newydd o roi tystiolaeth o fan diogel.

Ein hegwyddorion ni

Gwnaethon ni weithio gyda phawb i gytuno ar ein hegwyddorion ni.

Gwnaethon ni ddewis 11 egwyddor sy'n dweud wrthyn ni sut i wneud ein gwaith gorau y gallwn ni.

- Gwrando ar bobl sydd wedi goroesi cam-drin

- Gweithio gyda phawb mewn cymdeithas

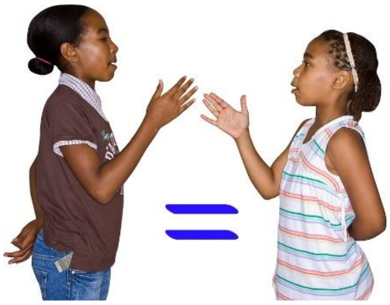

- Cydraddoldeb

- Meddwl am fywydau pobl yn eu cyfanrwydd, nid dim ond un rhan o'u bywydau nhw

- Gweithio gyda'n gilydd

- Dealltwriaeth dda iawn o gam-drin

- Gweithio gyda phobl cyn i gam-drin ddigwydd i atal hynny rhag digwydd.

- Deall trawma

- Atal trais gan ddynion

- Bod yn arweinwyr

- Bod yn gynaliadwy

Rydyn ni eisiau gwneud yn siŵr ein bod ni bob amser yn dysgu ac yn tyfu gyda'n gwaith ni.

Siaradodd goroeswyr am:

Gwnaethon ni siarad â 26 o oroeswyr wrth i ni ysgrifennu'r cynllun yma.

Gwnaethon nhw ddweud wrthyn ni:

- Dydy e ddim bob amser yn hawdd cael gwasanaeth.

- Yr effaith a gafodd ar eu plant nhw.

- Profiadau da gyda staff sydd wedi helpu nhw.

- Profiadau gwael gyda'r heddlu a'r gwasanaethau cymdeithasol. Doedden nhw ddim yn meddwl yr oedd ganddyn nhw ddigon o wybodaeth.

- Yr angen am gael amrywiaeth o fannau diogel i aros.

- Gwybodaeth dda fel bod pawb gan gynnwys teuluoedd a ffrindiau yn gwybod beth yw cam-drin.

- Mae angen i fwy o bobl fod yn ymwybodol o gam-drin.

- Mae angen gwasanaethau cymorth ar gyfer yr holl ddioddefwyr trais a cham-drin.

Amcanion

Mae amcanion yn nodau rydyn ni wedi'u gosod ar gyfer ein hunain.

1. Gwneud i'r cyhoedd feddwl am eu hagweddau eu hunain at gam-drin a thrais yn erbyn menywod.

2. Dysgu plant am berthnasoedd diogel a chyfartal.

3. Edrych ar gefnogi pobl sy'n ymosodol ac yn dreisgar i'w hatal nhw rhag gwneud hynny eto.

4. Mae newid pethau'n gynnar ac atal cam-drin rhag digwydd yn bwysig.

5. Hyfforddi gweithwyr proffesiynol a staff fel eu bod nhw'n helpu pobl sydd wedi cael eu cam-drin.

6. Gwneud yn siŵr bod pobl sydd wedi cael eu cam-drin yn cael gwasanaeth da sy'n iawn iddyn nhw.

Pwy fydd yn sicrhau bod hyn yn digwydd?

Gweithrediaeth Diogelu Canolbarth a Gorllewin Cymru sydd wrth y llyw.

Byddwn ni'n gweithio gyda llawer o grwpiau gwahanol i wneud i'r cynllun hwn ddigwydd.

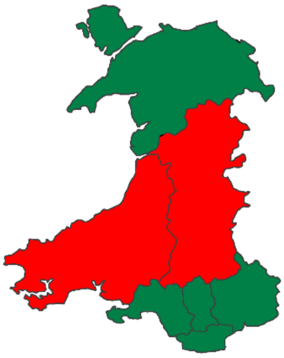

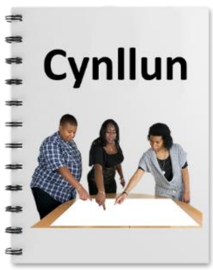

- Pedwar Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus
- Dau Fwrdd Partneriaethau Rhanbarthol
- Dau Fwrdd Gweithredol Bwrdd Iechyd
- Pwyllgor Cydweithredol Rhanbarthol
- Bwrdd Rheoli Troseddwyr Integredig Rhanbarthol
- Y ddau Fwrdd Cynllunio Ardal (Camddefnyddio Sylweddau)
- Bwrdd Cyfiawnder Troseddol Dyfed Powys
- Bwrdd Atal Hunanladdiad a Hunan-niweidio

Byddwn ni'n cael ffordd newydd o weld a ydyn ni wedi gwneud popeth y gwnaethon ni ddweud y bydden ni'n ei wneud.

Byddwn ni'n:

1. **Gwneud i'r cyhoedd feddwl am eu hagweddau eu hunain at gam-drin a thrais yn erbyn menywod.**

	Beth fyddwn ni'n ei wneud:	**Sut fyddwn ni'n gwybod ei bod e wedi gweithio:**
	Cael cynllun cyfathrebu da ar draws yr ardal.	Bydd gennym ni'r un negeseuon ar draws yr ardal. Gallwch chi weld ein negeseuon yn y gymuned, ar-lein a gyda'n partneriaid ni. Bydd gennym ni gynllun bob blwyddyn.
	Dweud wrth gwmnïau am gam-drin a chefnogi nhw i gael polisïau a chefnogaeth ar gyfer eu gweithwyr.	Byddwn ni'n gweld: • Polisïau gwaith newydd am gam-drin. • Mwy o bobl yn gofyn am help.

2. Dysgu plant am berthnasoedd diogel a chyfartal.		
	Cefnogi'r dosbarthiadau newydd ar berthnasoedd a rhywioldeb.	Byddwn ni'n: • Parhau i gefnogi syniad Llywodraeth Cymru o berthynas iach. • Dal ati i gefnogi pawb i gael perthnasoedd iach a diogel yn eu bywydau. Cael darparwyr cymorth i gefnogi'r dosbarthiadau newydd.

	Gweithio gyda grwpiau cymunedol fel ffermwyr ifanc, clybiau ieuenctid a chynghorau ieuenctid.	Byddwn ni'n gweld: • Negeseuon clir am berthnasoedd ar gyfer y plant i gyd. • Bydd plant a phobl ifanc yn gwybod am berthnasoedd iach.
	Rhannu’r hyn rydyn ni'n ei ddysgu ar draws yr ardal i wneud gwasanaethau’n well pan fyddan nhw'n addysgu am berthnasoedd iach.	• Bydd mwy o bobl yn gwybod am gam-drin. • Cefnogaeth well i weithwyr sy'n cael eu cam-drin. • Mwy o bobl yn cael cymorth ar gyfer cam-drin.

3. Edrych ar gefnogi pobl sy'n ymosodol ac yn dreisgar i'w hatal nhw rhag gwneud hynny eto.		
	Dysgu mwy am yr hyn sy'n helpu camdrinwyr i roi'r gorau iddi.	Bydd gennym ni: • Ddealltwriaeth well o'r hyn sy'n helpu camdrinwyr i roi'r gorau iddi. • Ffyrdd da o helpu camdrinwyr i roi'r gorau iddi. • Byddwn ni wedi helpu Llywodraeth Cymru i ddysgu beth sy'n helpu pobl i roi'r gorau iddi.
	Gwneud yn siŵr bod gweithwyr proffesiynol yn gwybod beth sydd ar gael i gefnogi camdrinwyr i roi'r gorau iddi.	Byddwn ni'n gweld: • Mwy o bobl yn defnyddio gwasanaethau cymorth. • Llai o gamdrinwyr. • Pobl yn cael eu cadw'n ddiogel.

<table>
<tr><td> </td><td>Bod yn rhan o ymgyrch genedlaethol i annog camdrinwyr i ofyn am help.</td><td>Byddwn ni'n gweld:
Yr un neges ar draws Cymru.
Mwy o bobl yn gofyn am help.</td></tr>
<tr><td> </td><td>Gweithio gyda gwasanaethau eraill yng Nghymru i wella gwasanaethau.</td><td>Byddwn ni'n gweld:
Cynllun Cymru gyfan i atal camdrinwyr rhag cam-drin.</td></tr>
<tr><td colspan="3">4. Mae newid pethau’n gynnar ac atal cam-drin rhag digwydd yn bwysig.</td></tr>
<tr><td>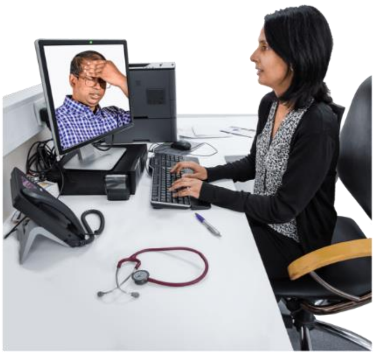</td><td>Cael cynllun fel bod meddygon teulu yn gallu gweithredu'n gynnar.</td><td>Bydd meddygon teulu yng Nghanolbarth a Gorllewin Cymru yn ymyrryd yn gynnar.</td></tr>
</table>

	Dechrau Rhaglen Llysgenhadon Cymunedol.	Byddwn ni'n dod o hyd i bobl sy'n cael eu cam-drin yn gynharach.
1872 PRIFYSGOL ABERYSTWYTH UNIVERSITY	Tyfu Mentrau 'Paid â Chadw'n Dawel' Prifysgol Aberystwyth.	Bydd gennym ni strydoedd a chymunedau mwy diogel.
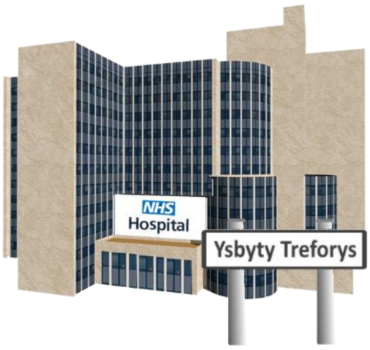	Dechrau rôl cynghorydd cam-drin domestig annibynnol mewn ysbytai.	Byddwn ni'n gweld mwy o gleifion sy'n gallu rhoi gwybod am gam-drin. Mwy o staff yn rhoi gwybod am gam-drin. Bydd staff yn gwybod mwy ac yn gallu helpu mwy.

	Dysgu bechgyn a dynion ifanc sut i atal trais gan ddynion.	Bydd bechgyn yn deall caniatâd a pherthnasoedd iach.
	Edrych ar sut i addysgu merched am hawliau a grymuso.	Bydd merched yn gwybod eu hawliau a ble i ddod o hyd i wybodaeth dda.
	Cefnogi plant sy'n cam-drin.	Bydd gennym ni gefnogaeth dda i blant ar draws yr ardal.
	Gwneud yn siŵr ein bod ni'n gweithio'n dda gyda thimau cymorth tai	Byddwn ni'n gwybod pwy sydd angen cymorth tai yn gynharach. Bydd staff yn fwy hyderus i helpu.

	Sicrhau bod pobl yn gwybod y gall rhai goroeswyr deimlo fel lladd eu hunain.	Bydd ffyrdd gwell o ddod o hyd i gefnogaeth pan fydd pobl yn teimlo mor wael y byddant efallai yn niweidio eu hunain.
	Dysgu o'r hyn sy'n digwydd pan fydd rhywun yn marw oherwydd cam-drin domestig.	Mae gwasanaethau lleol a chenedlaethol yn gweithio'n well.

5. Hyfforddi gweithwyr proffesiynol a staff fel eu bod nhw'n helpu pobl sydd wedi cael eu cam-drin.		
	Mae rhaglen hyfforddi Cymru gyfan. Mae angen i ni sicrhau bod pawb yn defnyddio fe.	Gwneud staff yn fwy hyderus i weithio gyda phobl sydd wedi cael eu cam-drin. Bydd mwy o bobl sydd wedi cael eu cam-drin yn gofyn am help.
	Gwneud yn siŵr bod staff yn gwybod mwy am gam-drin	Mae staff yn fwy ymwybodol o gam-drin. Mae pobl sydd wedi cael eu cam-drin yn cael eu cadw'n ddiogel. Mae mwy o bobl yn dod i ofyn am help.
	Rhoi cynnig ar hyfforddiant gwell i ddysgu am bobl hŷn.	Edrych ar hyfforddiant realiti rhithwir Dewis. Sicrhau bod yr hyfforddiant ar gyfer y rhanbarth cyfan.

	Sicrhau bod staff yn ein hardal yn cael eu hyfforddi ar gam-drin.	Gwella dealltwriaeth o drais a cham-drin. Mwy o atgyfeiriadau i wasanaethau arbenigol.
	Sicrhau bod barnwyr a llysoedd yn gwybod am gam-drin.	Helpu'r Farnwriaeth i ddeall cam-drin. Mae pobl sydd wedi cael eu cam-drin yn cael dyfodol gwell.
	Cefnogi goroeswyr o gymunedau amrywiol.	Cefnogaeth dda i bawb.

6. Gwneud yn siŵr bod pobl sydd wedi cael eu cam-drin yn cael gwasanaeth da sy'n iawn iddyn nhw.		
	Sicrhau bod pawb yn gwybod pa mor bwysig yw hi i weithio gyda phobl ifanc. Sicrhau bod gan bob gwasanaeth wasanaethau da i blant.	Byddwn ni'n gweld hyfforddiant gwell i blant. Byddwn ni'n cytuno ar y ffordd orau o dalu am wasanaethau i bobl ifanc.
	Darparu gwasanaethau da i bobl hŷn yn ein rhanbarth ni.	Byddwn ni'n gweld gwasanaethau gwell i bobl hŷn.
	Byddwn ni'n sicrhau bod model y Ganolfan Atgyfeirio Ymosodiadau Rhywiol yn cael ei ddefnyddio gan bawb.	Bydd staff yn cael eu hyfforddi i ddefnyddio'r model newydd.

	Dysgu o'r adolygiad o gynghorwyr trais rhywiol annibynnol.	Gwasanaethau gwell i bobl yn ein hardal ni.
	Mae Ymgyrch Soteria yn ffordd newydd o ymchwilio i dreisio. Byddwn ni'n gwneud yn siŵr bod pob gwasanaeth yn defnyddio hyn.	Bydd gweithio gyda'r heddlu a'r llysoedd yn haws i bobl sydd wedi cael eu cam-drin.
	Adeiladu Grwpiau Cefnogi Cymheiriaid.	Canlyniadau gwell i'r rhai sydd wedi goroesi cam-drin.
	Dod o hyd i arian i dalu am fannau diogel i bobl aros ynddyn nhw.	Bydd mwy o fannau diogel i bobl aros ynddyn nhw.

	Sicrhau bod gwasanaethau da ar gael i bobl o gymunedau gwahanol.	Gwasanaethau da ar draws ein hardal ni ar gyfer pobl o gymunedau gwahanol. Canlyniadau gwell i bawb.
	Dydy rhai pobl sy'n teithio o wlad arall ddim yn gallu defnyddio gwasanaethau fel iechyd a gofal cymdeithasol. Byddwn ni'n edrych ar ffyrdd y gallwn ni weithio gyda nhw.	Byddwn ni'n sicrhau bod pawb yng Nghanolbarth a Gorllewin Cymru yn gallu cael gwasanaeth da. Mae'r bobl sydd ddim yn gallu cael gwasanaeth yn dechrau cael gwasanaeth.

	Siarad â phobl lesbiaidd, hoyw, deurywiol a thraws (LHDTC) am gam-drin.	Cefnogaeth well i oroeswyr cam-drin LHDTC.
	Cael gwybod am gamfanteisio rhywiol yn ein hardal ni a pha gymorth sydd ei angen ar bobl.	Bydd staff yn gwybod mwy ac yn gallu cefnogi pobl yn well.
	Efallai y bydd angen cymorth ar rai pobl sydd wedi cael eu cam-drin i ymdrin â'u hymddygiad eu hunain hefyd. Mae angen i ni wybod sut i gefnogi pobl pan fydd hyn yn digwydd.	Bydd gwasanaethau'n gweithio yr un ffordd yn ein hardal ni.

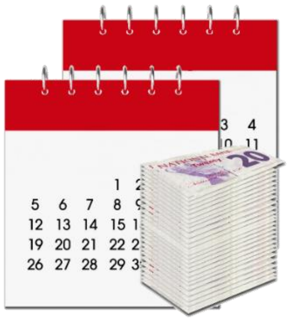	Dylai cynllunio a thalu am wasanaethau fod yr un peth ar draws ein rhanbarth ni.	Mae gwasanaethau yr un peth ar draws Canolbarth a Gorllewin Cymru. Mae pawb yn cael mynediad teg i wasanaethau.
	Sicrhau bod digon o arian i dalu am y gwasanaethau yn y cynllun hwn.	Defnyddio arian yn well ar draws y rhanbarth. Defnyddio arian Llywodraeth Cymru i dalu am wasanaethau da.

Ariannu a chynllunio da ar gyfer y dyfodol.		
	Mae Llywodraeth Cymru yn edrych ar sut mae gwasanaethau'n cael eu cynllunio a'u hariannu. Byddwn ni'n gweithio gyda nhw.	Bydd y ffordd o gynllunio a thalu am wasanaethau yr un peth ar draws Cymru.
	Sicrhau bod timau a gwasanaethau lleol a rhanbarthol yn gweithio gyda'i gilydd yn dda.	Byddwn yn gwneud y mwyaf o'r arian sydd gennym ni ar gyfer gwasanaethau.
Llywodraeth Cymru Welsh Government	Rhoi gwybod i Lywodraeth Cymru beth rydyn ni'n ei wneud yn dda fel y gall pobl eraill yng Nghymru ddysgu oddi wrthyn ni.	Byddwn ni'n helpu i wneud cynllun ariannu Cymru gyfan.

Cynllunio a rhedeg gwasanaethau yn dda		
	Adrodd sut rydyn ni'n rhedeg ein gwasanaethau i'r Bwrdd Partneriaethau Cenedlaethol.	Bydd gennym ni grŵp rhanbarthol a fydd yn adrodd i grŵp Cymru. Bydd yr hyn rydyn ni'n ei wneud yn helpu i greu cynllun Cymru gyfan newydd i roi diwedd ar drais yn erbyn menywod.
	Dylai'r hyn rydyn ni'n ei wneud yn dda yng Nghanolbarth a Gorllewin Cymru gael ei rannu ar draws Cymru.	Bydd gennym ni le ar 6 bwrdd gwaith yng Nghymru. Bydd gwaith yn ein hardal ni'n helpu ar draws Cymru.
	Cadw a chryfhau ein cysylltiadau gyda byrddau yn ein hardal ni.	Byddwn ni'n gweithio'n dda ar draws ein rhanbarth ni.

	Bydd gennym ni gynllun i wirio ein bod ni'n gwneud popeth sydd yn y llyfryn yma.	Gallwn ni ddangos pa mor dda rydyn ni'n ei wneud yn lleol ac i Gymru.

Gweithio gyda phobl sydd wedi goroesi cam-drin		
	Byddwn ni'n gweithio'n well gyda phobl sydd wedi cael eu cam-drin. Byddwn ni'n dod o hyd i ffyrdd o gynnwys pobl ifanc mewn cynllunio gwasanaethau.	Bydd gennym ni gynllun i weithio gyda phawb. Bydd gennym ni ffordd i bobl sydd wedi cael eu cam-drin leisio eu barn a helpu i wella gwasanaethau.